

DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/jomaramphora.62604>

Denizde Yasadışı Eylemlerin Önlenmesine Dair Sözleşme ve Protokolün Deniz Haydutluğu, Seyir Güvenliği ve Deniz Terörü ile İlişkisi

The Relationship Between the Convention for the Suppression of Unlawful Acts and Protocol with Piracy, Navigational Safety and Maritime Terrorism

Sinem Çalışkan UYANIK

İstanbul Teknik Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Denizcilik Çalışmaları Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0003-4923-6279, İstanbul/Türkiye, sinem.caliskan@gmail.com

Özet:

Gemilerin seyir güvenliğini sağlamak ve deniz ticareti yollarının güvenli şekilde hizmet vermesini temin edebilmek için Birleşmiş Milletler (UN) ve Dünya Denizcilik Örgütü (IMO) uluslararası mevzuatlar ortaya koyarak denizlerde gerçekleşebilecek ve suç olarak kabul edilecek yasadışı eylemlerin “Kanunsuz suç ve ceza olmaz” ilkesi kapsamında unsurlarının belirlenmesi çalışmaları yapılmıştır. Bu çalışmada uluslararası denizcilik ilişkili mevzuatlarda belirlenmiş yasadışı faaliyetler incelenmiş, öncelikle Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi’ndeki (UNCLOS 1982) “deniz haydutluğu” kavramının kapsamı ele alınarak kapsamın darlığı anlatılmış, ardından Denizde Seyir Güvenliğine Karşı Yasa Dışı Eylemlerin Önlenmesine Dair Sözleşme’de (SUA 1988) geçen “seyir güvenliği” kapsamı değerlendirilerek “deniz haydutluğu” ile ilişkisi ortaya koyulmuş ve akabinde Denizde Seyir Güvenliğine Karşı Yasa Dışı Eylemlerin Önlenmesine Dair Protokol (SUA 2005) ile ortaya çıkan “deniz terörü” kavramı “seyir güvenliği” ile ilişkilendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: UNCLOS, SUA, Deniz Haydutluğu, Seyir Güvenliği, Deniz Terörü.

Abstract:

In order to secure the safety of navigation of ships and to ensure that maritime trade routes provide safe service, international regulations have been introduced by the United Nations (UN) and the International Maritime Organization (IMO) and studies were carried out to determine the action elements of illegal activities that may take place in the seas and can be considered as crimes within the scope of the principle of "There is no crime or punishment without law". In this study, illegal activities determined in international maritime-related legislation were examined; first of all, the scope of the concept of "piracy" in the United Nations Convention on the Law of the Sea (UNCLOS 1982) is discussed and the lack of its scope is explained, then the scope of "safety of navigation" and its relation with "piracy" in the Convention for the Suppression of Unlawful Acts Against the Safety of Maritime Navigation ("SUA 1988") is evaluated. Subsequently, the concept of "maritime terrorism", which emerged with the Protocol of 2005 to the Convention for the Suppression of Unlawful Acts Against the Safety of Maritime Navigation (SUA 2005), is tackled with "cruising safety".

Keywords: UNCLOS, SUA, Piracy, Navigation of Ships, MaritimeTerrorism.

1. Giriş

Ticari malların çok büyük bir kısmının taşındığı denizlerin ve deniz yollarının güvenliği, küresel ölçekte ticaretin güvenliğinin sağlanması anlamına gelmekte ve bu konu devletlerin refah, güvenlik ve politikalarını da etkilemektedir (Kozanhan, 2021). Bu kadar büyük boyutlu

ticari faaliyetlere karşı hem ticari güvenliği hem uluslararası deniz güvenliğini ve buna bağlı olarak uluslararası güvenliği tehdit eden ve etkileyen yasadışı faaliyetler, deniz haydutluğu faaliyetleri, terör eylemleri ve gemilere karşı silahlı soygunlar gerçekleştirilmeye ve yeni tehditler oluştırmaya devam etmektedir.

Bu kapsamda denizde yasadışı faaliyetlerin nlenmesine ilişkin kural ve kararların önemi ortaya çıkmaktadır. Dünya deniz ticaret yollarının güvenli olması devletler için çok önemli olup, aynı zamanda evrensel bir gereklilik olarak grlmektedir. Bu güvenliğin sağlanması için ortaya konulacak uluslararası mevzuatların “Kanunsuz suç ve ceza olmaz” ilkesi çerçevesinde denizde yaşanabilecek yasadışı eylemleri tanımlayarak kapsamlarını, uygulama alanlarını ve amaçlarını çeşitli unsurlar ile ortaya koydukları grlmektedir. Bu yasadışı fiil unsurları incelenirken akla ilk gelen kavramlardan birinin “deniz haydutluğu” olduğu söylenebilir. Bu nedenle deniz haydutluğu öncelikle UNCLOS 1982 Madde 101’de tanımlanmış, ancak somut olarak yaşanan olaylarda kapsamın genişletilmesine ihtiyaç duyulduğundan IMO tarafından SUA 1988 oluşturularak seyirde olan bir gemide veya gemiye karşı gerçekleşebilecek yasadışı fiiller teker teker sayılmış ve kapsam genişletilmif, ardından 2001’de yaşanan 11 Eylül saldırılarından sonra terör odaklı olarak sadece denizcilik alanında değil tüm alanlarda hızlı ve geniş kapsamlı düzenlemeler ortaya koyulmaya çalışılarak öncelikle 2002 yılında Uluslararası Liman Tesisi ve Gemi Güvenlik Kodu (ISPS CODE 2002) 1974 tarihli Denizde Can Emniyeti Uluslararası Konvansiyonu’na (SOLAS 1974) eklemiş ancak bu da yeterli olmayınca ek bir protokol olan SUA 2005 hazırlanmış ve SUA 1988’e eklenmiştir. Denizde yasadışı eylemlere karşı ortaya koyulan tüm bu uluslararası mevzuat güncellemelerinin amaçsal, tarihsel ve lafzi yorumların bir harmanı olarak ele alınması ile kavram tanımlarındaki unsurların sınırlarının darlığı ve ek protokollerin ana sözleşme ile uyumsuzlukları anlaşılabilir.

Bu çalışmada; öncelikle deniz haydutluğunun suç unsurları anlatılarak suistimale yol açabilecek kapsam Őartları incelenmiş, akabinde SUA 1988’in seyir güvenliğini koruma amacı ve son olarak da 11 Eylül saldırılarından sonra deniz terörizmini önlemek ve cezalandırmak amaçlı oluşturulan ISPS CODE 2002 ve SUA 2005 kapsamının hukuksal ve kavramsal açıdan yetersiz ve uyumsuz kalabilecek noktaları değerlendirilmiştir.

2. Deniz Haydutluğu

1856 Paris Deklarasyonu ile yasaklanan “korsanlık (course, privateering)”, savaş sırasında düşman gemilerine karşı haksız fiil işlememek koşuluyla sadece ganimetlerden pay alma hakkı tanınan denizcileri nitelemektedir (şahin, 2021). "Deniz haydutluğu (piracy, piratrie)"

ise barış ya da savaş zamanı fark etmeksizin açık denizlerde özel çıkarlar doğrutusunda herhangi bir gemiden herhangi bir gemiye, bu gemideki insanlar ve yüklere yapılan saldırıları kapsar (Doğru, 2017). Bununla birlikte; korsanlık, faaliyette bulunanlar için düşük riskli, yüksek kârlı bir girişimdir. Ancak mağdur taraflar haydutlara her yıl yüz milyarca dolar fidye ödemek durumunda kalmakta daha da kötüsü rehinelere oldukça kötü koşullarda aylarca bazen bir yıldan fazla tutulmaktadır (Bane, 2013). Korsanlık, Deniz Güvenliği alanında kilit bir odak alanı olmuştur ve araştırmacıların, akademisyenlerin ve politika yapıcılarının ilgisini çekmeye devam etmektedir (Otto and Jernberg, 2020).

UN tarafından hazırlanan ve seyrüsefer serbestliği ile kıyı devletinin egemenlik haklarını deniz yetki alanları kapsamında korumayı ve haydutluğu korsanlıktan ayırmayı amaçlayan, 1982’de imzalanan UNCLOS, aslında kendisi de bir yasadışı eylem olan “deniz haydutluğu” kavramını da bu amaçları kapsamında oldukça sınırlı tuttuğu söylenebilir. UNCLOS 1982 Madde 101’e göre bir eylemin deniz haydutluğu olarak kabul edilebilmesi için 3 ana unsur bulunmaktadır. Bunlar; deniz haydutluğunu teşkil eden fiilleri kısıtlayan “özel amaç” unsuru, fiilin gerçekteleği coğrafi alanı kısıtlayan “açık deniz” unsuru ve dahili fiilleri hariç tutan “iki gemi” unsurudur.¹

Bir yasadışı şiddet veya alıkoyma fiili sadece açık denizlerde, mutlaka bir gemiden başka bir gemiye karşı ve özel ya da kişisel bir amaç ile gerçekteleirse deniz haydutluğu olarak kabul edilebilmektedir. Diğer bir deyişle; bir yasadışı eylemin olduğu, mal ve hatta can kaybının olabildiği bir olayın, deniz haydutluğunun unsur olarak tanımı ve kapsamının dar tutulmasından dolayı deniz haydutluğu olarak değerlendirilemeyeceği görölmektedir. Denizde gerçekteleşen her somut yasadışı şiddet veya alıkoyma eyleminde bu kadar keskin sınırları olan unsurların tamamını bir arada bulmanın oldukça zor olduğunu söylemek yanlış olmaz.

7 Ekim 1985 yılında Achille Lauro gemisinin kaçıırılması olayı; UNCLOS 1982 kapsamında tanımlanan deniz haydutluğu tanımının “iki gemi” ve “özel sebepler” unsurlarını karşılayamamış; denizde gerçekteleşen ilk terörist saldırı olarak değerlendirilen bu olay bir

*ITU, Denizcilik Fakölteesi, Denizcilik Çalışmaları Tezli Yüksek Lisans Programı, Denizcilikte Mücadele Önleme Operasyonları ve Hukuk Kuralı dersinde, hukuksal düşünme tarzına yönlendirerek bize aktardığı uluslararası deniz hukuku mevzuatları ve değerlendirmeleri sonucunda bu çalışmanın gerçekteleşmesini sağlayan, taslaklarını gözden geçirek geri bildirimde bulunan Dr. Öğr.Üyesi Belma Bulut şahin’e teşekkür ederim.

¹ UNCLOS 1982 - Madde 101. Deniz Haydutluğunun Tanımı
Deniz haydutluğu, aşağıdaki eylemlerden herhangi birini içerir:

- a) Özel bir geminin veya özel bir uçağın mürettebatı veya yolcuları tarafından özel amaçlar için işlenen ve aşağıdakilere yönelik herhangi bir yasa dışı şiddet veya gözaltı eylemi veya herhangi bir yağma eylemi:
 - i. açık denizde, başka bir gemi veya uçağa karşı veya bu gemi veya uçaktaki kişilere veya mallara karşı;
 - ii. herhangi bir Devletin yargı yetkisi dışında bir yerde bulunan bir gemiye, uçağa, kişilere veya mülke karşı;
 - b) Gemiye veya uçağa deniz haydudu gemi veya uçak niteliğini veren olaylara ait bilgisi olmak kaydıyla bir geminin veya bir uçağın kullanılmasına isteyerek katılma fiili;
- a) ve b) fıkralarında tanımlanan fiillerin işlenmesini teşvik eden veya bunları kolaylaştırmak üzere işlenen her fiil.

deniz haydutluğu suçu olarak kabul edilememiştir (Kızılsümer Özer, 2016). Dolayısıyla suçun kanunilik ilkesine göre bir ceza yargısında bulunabilmek için öncelikle ilgili yasadışı fiilin unsurları ile belirlenmiş bir suç tanımına uyması koşulunun sağlanmasının da bu kapsamda oldukça zor olduğu çıkarımı yapılabilir. Bir yasadışı eylemin suç unsuru tanımına uymadığından dolayı gerektiği şekilde cezalandırılmamasının hukuki bir boşluk yaratabileceği aşıkardır. Ayrıca UNCLOS 1982, deniz haydutluğunu coğrafi olarak açık denizlerle sınırlandırmış olup münhasır ekonomik bölge veya bitişik bölge gibi kara, iç sular veya açık denizler hariç diğer deniz alanlarında meydana gelen eylemleri ele almaz (Bento, 2011). Bu durum devlet karasularında ilgili devletlerin egemenlik haklarını korumayı amaçlıyor gibi görünse de özellikle iç savaş, kıtlık, stabil olmayan iç politika ile eksik mevzuat ve kamu otoritesine sahip bazı kıyı devletlerinin kendi karasularında bu tip yasadışı faaliyetleri önleme ve cezalandırma çabaları yetersiz kalabilmektedir. Bu nedenle, haydutlar karasuları ve iç sulardan göreceli olarak ceza almadan saldırılar düzenleyebilirler şeklinde yorumlanabilir (Bento, 2011).

3. Seyir Güvenliği

Achille Lauro olayı; denizlerde gerçekteşebilecek ve deniz haydutluğu kapsamı dışında kalabilecek yasadışı faaliyetlerin önlenmesi için uluslararası bir cezai sözleşmenin oluşturulması gerekliliğini gündeme getirmiş ve SUA 1988 oluşturulmuştur. SUA Konvansiyonu, bir geminin güvenli seyirinin kasıtlı ve yasadışı olarak tehdit edilmesi, teşebbüs edilmesi veya fiilen tehlikeye atılmasına doğrudan müdahil olma veya suç ortaklığına ilişkin iade edilebilir suçları belirlemiştir (Tuerk, 2008).

Böylelikle uluslararası deniz hukukunda bir geminin açık denizlerde veya karasularından ya da karasularına doğru gerçekteşirdiği seyir güvenliğini tehlikeye atabilecek eylemler tek tek unsurları ile detaylı şekilde sıralanmış ve sözleşmeye taraf devletlere bu belirlenen yasadışı eylemlere karşı uygulanacak cezalar için iç mevzuatlarını oluşturma yükümlülüğü getirilmiştir.²

² SUA 1988 - Madde 3

- 1) Herhangi bir şahıs, kanuna aykırı ve kasıtlı olarak aşağıdaki fiilleri işerse suç işlemiş olur:
 - a) Kuvvet kullanarak veya tehditle veya herhangi bir korkutma şekli ile bir gemiyi veya bunun kontrolünü ele geçirse; veya
 - b) Gemide bulunan bir şahsa karşı, geminin seyir güvenliğini tehlikeye sokması muhtemel bir şiddet hareketinde bulunursa; veya
 - c) Geminin seyir güvenliğini tehlikeye sokabilecek tarzda gemiyi tahrip eder veya gemiye veya bunun navlununa zarar verirse; veya
 - d) Geminin seyir güvenliğini tehlikeye sokacak veya sokması muhtemel bir şekilde, gemiye ve navlununa zarar verecek veya gemiyi tahrip edebilecek bir cihaz veya maddeyi herhangi bir surette gemiye koyar veya koydurtursa; veya

SUA 1988'deki iki temel unsur denizde seyir güvenliği ile yasadışı eylemdir, hatta Madde 3'ün neredeyse her alt maddesinde "seyir güvenliği" atfı yer almaktadır. Geminin seyir güvenliğini tehlikeye sokan ve suç sayılan yedi eylem belirtilmiş, ayrıca bu suçlara teşebbüs ve suç ortağı olunması da suç kapsamına alınmıştır (Evin, 2012). Odağında deniz ticaretinin güvenli şekilde sürdürülmesini sağlamak olan IMO tarafından hazırlanan SUA 1988 Madde 1'deki "her türlü gemi" tanımı sayesinde bu sözleşmenin sadece gemilere uygulandığını anlayabiliriz.³

SUA 1988 Madde 2'de ise yargı bağımsızlığı olan harp gemileri, herhangi bir ticari amacı olmayan devlete ait diğer gemiler ve son olarak da seferden çekilen yani seyirde olmadığı için seyir güvenliği unsuru kalmayan gemiler bu sözleşmenin uygulanmasından muaf tutulmuştur.⁴ Tüm bu düzenlemeler SUA 1988'in seyir güvenliğini amaç ve kapsamında temel unsur olarak belirlediğini göstermektedir.

Ancak 2005 yılında hazırlanan ek SUA Protokolü ile eklenen Madde 3bis 1(a) "fiilin amacı" ile başlamakta ve hemen ardından her ne kadar "terör" kelimesi geçmese de terör eyleminin tanımı şeklinde kabul edilebilecek bir kapsamı açıklayarak devam edip seyir güvenliğine hiçbir atıfta bulunmamaktadır.⁵ Bu çerçevede ek protokolün ana sözleşmenin başlığı ve amacı ile uyumsuz olduğu çıkarımı yapılabilir.

-
- e) Geminin seyir güvenliğini tehlikeye sokabilecek şekilde, seyrüseferi kolaylaştıran yapıları tahrip eder veya bunlara önemli bir zarar verirse veya bu yapıların işlenmesini ciddi bir şekilde aksatırsa; veya
 - f) Yanlış olduğunu bildiği bilgiyi ileterek geminin seyir güvenliğini tehlikeye sokarsa; veya
 - g) (a)'dan (f)'ye kadar belirtilen suçların işlenmesi veya bunlara teşebbüs edilmesi münasebetiyle bir kimseyi öldürür veya yaralarsa,
- 2) Keza bir şahıs;
- a) Geminin seyir güvenliğini tehlikeye sokabilecek şekilde 1 inci paragrafta belirtilen suçları işlemeye teşebbüs ederse; veya
 - b) Bu nev'i suçlardan birini işleyen kimseyi azmettirir veya başka bir şekilde böyle bir suçu işleyen kimsenin suç ortağı olursa; veya

Bir özel veya tüzel kişiyi bir şeyi yapmaya veya yapmaktan alkoymaya zorlamak amacıyla, milli kanunlarda öngöröldüğu şekilde, şartlı veya şartsız, 1 inci paragrafın (b), (c) ve (e) bentlerinde yer alan suçları işlemek tehdidinde bulunursa ve bu tehdit söz konusu geminin seyir güvenliğini tehlikeye düşürebilecek ise, suç işlenmiş addedilir.

³ SUA 1988 - Madde 1

Bu Sözleşmenin amaçları bakımından "gemi", dinamik takviyeli, su altına dalabilir veya diğer yüzen her gemi dahil devamlı olarak deniz yatağına bağlı bulunmayan her türlü gemi anlamına gelir.

⁴ SUA 1988 - Madde 2

- 1) Bu Sözleşme aşağıdaki gemilere uygulanmayacaktır:
 - a) Harp gemisi; veya
 - b) Devlete ait veya Devlet tarafından yardımcı gemi veya gümrük veya polis hizmeti amacıyla işlenen gemi; veya
 - c) Seferden çekilen ve kızağa alınan gemi;

⁵ SUA 2005 - Madde 3bis

- 1) Herhangi bir şahıs yasadışı ve kasıtlı olarak aşağıdaki fiilleri işlerse işbu Sözleşme çerçevesinde suç işlenmiş olur:
 - a) fiilin amacı, niteliği veya kapsamı gereği, bir toplumu yıldırılmak veya bir hükümet veya uluslararası örgütü bir fiili yapmaya veya yapmaktan imtina etmeye zorlamak olduğunda:
 - i. ölüme, ciddi yaralanmaya veya zarara yol açan veya yol açabilecek biçimde bir gemide veya bir gemiye karşı herhangi bir patlayıcıyı, radyoaktif malzemeyi veya BKN silahı kullanırsa veya bir gemiden bu malzemeleri tahliye ederse veya

4. Deniz Terörizmi

Dünyanın terör ve uluslararası güvenlik ile ilgili algısını değiştiren, korku ve panik ortamı yaratan 11 Eylül 2001 saldırıları tüm devletleri acilen güvenlik konusunda sıkı tedbirler gerçekleştirmeye, daha kapsamlı yasadışı faaliyet tanımlamaları yapmaya ve uluslararası deniz güvenliğini güvence altına alacak kararlar almaya zorlamıştır. Devlet dışı aktörlerin yarattığı tehditlerle güvenlik alanında yaşanan bu dönüşüm, refleks olarak küresel denizcilik ulaşım ve taşıma ağını hedef alan saldırılara karşı tedbirleri de artırmıştır (şahin, 2021). 2002’de yine IMO tarafından gemi ve liman tesislerine denizde ve denizden olabilecek terör eylemlerinin önlenmesine yönelik oluşturulan ISPS CODE 2002 hızlıca yürürlüğe koyulmak amacıyla SOLAS 1974’e eklenmiştir. ISPS Code, ticari denizcilik endüstrisini denizcilik suçları için daha zor bir hedef haline getirmek için tasarlanmış bir hükümet-sanayi ortaklığıdır (Kraska, 2017). Ancak ISPS CODE 2002’nin kapsamı gemi ve liman güvenliğini tesis edecek prosedürleri belirlemek ve bunları kontrol etmek olduğundan terör gibi yasadışı eylemlerin tanımlanması ve cezalandırılması hususuna hizmet etmediği söylenebilir.

Terör saldırılarının tırmanışa geçtiği bir dönemde üstelik dünyanın en güçlü ülkelerinden birinin başına gelen o güne kadar görölmemiş boyuttaki bir terör eylemi hala unutulmamışken tüm dünyada bir terör korkusu salgını meydana gelmiş, sadece önlem almanın yetersiz kalacağı düşünülerek terör suçlarının cezalandırılmasına yönelik bir düzenlemeye de ihtiyaç duyulduğu anlaşılabilir. SUA 2005 Protokolü’nün, SUA 1988’de zaten madde madde sıralanmış yasadışı eylemlere kitle imha silahlarından geminin bir yasadışı eylem aracı olarak kullanılmasına kadar çok geniş ve detaylı birçok yeni yasadışı fiili daha ekleyerek terör kapsamına alınabilecek nerdeyse tüm suçların cezalandırılabilmesi için yasal bir dayanak sunduğu çıkarımı yapılabilir.

SUA 2005’in terör içerikli suçları da yasadışı eylem listesine eklemek ve bir an önce yürürlüğe sokmak için ayrı bir uluslararası sözleşme hazırlamak yerine SUA 1988’e ek bir protokol olarak hazırlanması dönemin terör korkusu ortamında mantıklı görülebilse de SUA 1988’in amaç ve içerik hatta başlığı bakımından bile uyumsuzluk oluşturduğu görölmektedir. Protokol terör odaklı iken ana sözleşme seyir güvenliği odaklı olduğundan SUA 2005 ile eklenen maddelerdeki atıf yapılan terör eylemlerinin bir ülkeye, topluma ya da hükümete

-
- ii. bir gemiden, ölüme, ciddi yaralanma veya zarara yol açaan veya yol açabilecek bir miktar veya yoğunlukta petrol, sıvılaştırılmış doğal gaz veya (a)(i) alt paragrafında belirtilmemiş diğer zararlı veya zehirli maddeyi tahliye ederse veya
 - iii. bir gemiyi ölüme, ciddi yaralanma veya zarara yol açacak biçimde kullanırsa veya milli hukukta belirtildiği üzere, şartlı veya şartsız, (a)(i),(ii) veya (iii) alt paragrafında belirtilen bir suçu işleme tehdidinde bulunursa veya

karşı bir terörizm olarak değil sadece seyir güvenliğine yönelik bir terörizm olduğu yorumu yapılabilir.

Her ne kadar UNCLOS 1982'deki boşlukları doldurmak için hazırlanmış olarak değerlendirilse de 1988 SUA girişinde UNCLOS'a herhangi bir atıfta bulunmaz ve direkt olarak kavramsal tanımlardan başlamaktadır. Bunun nedeni olarak SUA 1988'in UNCLOS 1982'den sadece birkaç yıl sonra yayınlanmış olması nedeniyle UNCLOS 1982'yi göz önüne almayabileceği düşünülebilir. 2005 yılında oluşturulan ek SUA Protokolü'nün ise o güne kadar yayınlanmış ve UNCLOS 1982 de dâhil neredeyse her türlü yasadışı eylemlerle ilgili uluslararası mevzuatlar ile uluslararası hukuktan doğan temel ilkelere de atıfta bulunarak diğer sözleşme veya protokollerle birlikte hareket edilmesi gerektiğini ve bu mevzuatlardaki haklara hâlel gelmeyeceğini göstererek terörist ve yasadışı eylemlere karşı özel değil genel bir amaç ve eylem birlikteliği sağlamak istediği şeklinde değerlendirilebilir.

Ayrıca deniz haydutluğu ile kıyaslandığında terörist faaliyetler ve deniz haydutluğunun her ikisinde de kasıt unsuru olduğu görülmektedir ancak bu iki kavramı birbirinden ayıran en önemli unsurun, amaçları arasındaki fark olduğu söylenebilir (Evin, 2012). Haydutluktaki “özel amaç” şartı, Achille Lauro olayında olduğu gibi, gemi kaçırma ve dahili el koyma gibi siyasi güdümlü terör eylemlerini hariç tutar (Bento, 2011). Bu nedenle terörist faaliyet kapsamına giren eylemlerin suç unsurlarını tanımlamanın cezai yargılama sürecinde çok önemli olduğu söylenebilir.

5. Sonuç

UN tarafından oluşturulan ve nerdeyse her maddesinde değindiği deniz yetki alanları nedeniyle temel amacının kıyı devletinin egemenlik haklarını korumak ve açık denizlerde seyrüsefer serbestisini savunmak olduğu söylenebilecek olan UNCLOS 1982'de yasadışı eylem olarak “deniz haydutluğu” kavramının tanımlandığı ancak tüm bu temel amaçlara ters düşmemek için kapsamının oldukça dar tutulduğu söylenebilir. Yasadışı faaliyetlerin cezalandırılmasından çok diğer amaçlara hizmet ediyor gibi görünen bu tanımın sınırlı unsurlarının tamamının somut olaylarda sağlanmasının oldukça zor olduğu ve suç tanımına uymadığından dolayı cezai yargının başlatılamamasının suçluların cezalandırılmasında bir hukuki boşluk doğurabileceği kabul edilebilir. Ayrıca her deniz haydutluğu olayı yasadışı faaliyet olarak değerlendirilebilirken her yasadışı faaliyet deniz haydutluğu olarak değerlendirilemez durumdadır. Bununla birlikte ticari bir organizasyon olan IMO tarafından oluşturulan ve tüm yasadışı faaliyetleri tek tek sıralayan SUA 1988'de, yapılan yasadışı eylem tanımlamalarında ana unsur olarak seyir güvenliğini sağlamaya odaklanıldığı neredeyse

tanımların hepsinde seyir güvenliği atfı yapıldığından dolayı söylenebilir. Ancak SUA 1988'in başlangıcında çok az uluslararası mevzuata atıfta bulunması ve UNCLOS 1982'ye değinmemiş olması, yasadışı eylemlerin önlenmesinde diğer uluslararası mevzuatlar ile senkronize bir iç birliği ortamı oluşturmadığı şeklinde yorumlanabilir. SUA 2005'te UNCLOS 1982 ile birlikte nerdeyse yürürlükteki tüm uluslararası mevzuata atıfta bulunulmuş ve hiçbir açık kapı bırakılmayacak şekilde her yönüyle bir iç birliği sağlanmış gibi görünmektedir. Protokolde 11 Eylül saldırılarının psikolojik şoku ve terör korkusu etkisi altında deniz terörizmi içerikli birçok yeni yasadışı eylem unsuru belirlenmiş olsa da SUA 2005'in SUA 1988 ana sözleşmesinin bir ek protokolü olarak düzenlendiği göz ardı edilmemelidir. Temel unsuru "seyir güvenliği" olan bir ana sözleşmeye eklenen "terörizm" tanımları sadece "seyir güvenliğini tehlikeye sokabilecek terörizm eylemleri" olarak yorumlanabilir. Bununla birlikte çok geniş tutulan terörist faaliyetler kapsamının ayrımcılık ve suistimale açık olabileceği de düşünülebilir. Denizde ve denizden terörizm ile mücadele ana fikrinde ayrı bir uluslararası sözleşme ortaya koyulması bu muğlaklığı ortadan kaldıracaktır ancak bu tip uluslararası sözleşmelerin sıfırdan yazılarak yürürlüğe girmesinin uzun zamanlar alabileceği kabul edilebilir. Sonuç olarak uluslararası mevzuatlarda kavram ve içerikler dönemin mevcut koşullarına göre yara bandı olacak şekilde düzenlenmek yerine tüm yönleriyle ele alınmalı ve ortak bir iç birliği ortamı sağlanması yasadışı eylemlerin önlenmesinde büyük bir fayda sağlayabilir.

Kaynakça

- Bane, A. (2012). *Pirates Without Treasure: The Fourth Circuit Declares that Robbery Is Not an Essential Element of General Piracy.*
- Bento, L. (2011). *Toward An International Law of Piracy Sui Generis: How the Dual Nature of Maritime Piracy Law Enables Piracy to Flourish.*
- Doğru, S. (2017). *Uluslararası Hukukta Deniz Haydutluğu: Uluslararası Toplumun Mücadelesi ve Türkiye'nin Katkıları.*
- Evin, B. (2012). *Uluslararası Hukukta Deniz Haydutluğu Kavramı ve şiddet Faktörü, (2012).*
- Kızılsümer, Özer, D. (2016). *Uluslararası Hukuk ve Denizde Yasadışı Faaliyetlerin Önlenmesi*
- Kozanhan, M. K. (2021). *Unlawfull Acts Threatening Maritime Security and Sua Convention*

Kraska, J. (2017). Effective Implementation of the 2005 Convention for the Suppression of Unlawful Acts against the Safety of Maritime Navigation.

Otto, L. and Jernberg L. (2020). Maritime Piracy and Armed Robbery at Sea.

şahin, K. (2021). Küresel Deniz Güvenliğine Yönelik Hukuki Tedbirler: Uluslararası Denizcilik rgt Szleşme, Karar, Protokol, Kod ve Uygulamaları.

Tuerk, H. (2008). Combating Terrorism At Sea -- The Suppression Of Unlawful Acts Against.